

**PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE** | *ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA*

Ob železnici 30 a
p. p. 214
SI-1001 Ljubljana
W www.pzs.si

E info@pzs.si
T +386 (0)1 43 45 680
F +386 (0)1 43 45 691
ID DDV SI62316133
IBAN SI56 6100 0001 6522 551

**KOMISIJA ZA VARSTVO
GORSKE NARAVE**
T +386 (0)1 43 45 683
E varstvo.narave@pzs.si
W <https://kvgn.pzs.si>

Datum: 21. 2. 2025

POROČILO O DELU KVGN V LETU 2024

OSNOVA PREDSTAVITEV

Komisija za varstvo gorske narave Planinske zveze Slovenije (v nadaljevanju KVGN PZS) usklajuje in pospešuje dejavnosti planinske organizacije na področju varovanja gorske narave.

IO KVGN PZS pripravlja strokovna mnenja in predloge rešitev ter jih posreduje pristojnim organom PZS.

TEMELJNE USMERITVE DELA V LETU 2024

KVGN je v letu 2024 aktivnosti usmerjala predvsem v:

- ✓ izobraževanje in usposabljanje strokovnega kadra;
- ✓ promocijo varstva gorske narave med planinsko in širšo javnostjo, tudi šolsko mladino;
- ✓ promocijo projekta **Peš iz dolin do višin – v hribe z javnim prevozom**;
- ✓ konsolidacijo organiziranosti in delovanja varstva gorske narave v PZS;
- ✓ ažurno in kritično spremljanje stanja in posegov v gorsko okolje in naravo ter informiranje organov PZS ter javnosti o nedovoljenih posegih in aktivnostih;
- ✓ pripravo strokovnih stališč do načrtovanja različnih dejavnosti in prostorskih posegov v gorsko naravo in okolje nasploh.

SESTAVA IN DEJAVNOST KVGN V LETU 2024

Število odsekov

Na dan 31. 12. 2024 je imelo odsek za varstvo gorske narave registriran zgolj 114 planinskih društev, od skupaj 298 društev, članov PZS. To pomeni zgolj 38 % od vseh. V primerjavi s prejšnjim letom eden več.

Število društev z odseki je glede na prejšnjo problematiko ogrožanja gorske narave zelo malo. Društev, ki nima odseka, je kar 184. Zlasti skrbi, da svojega odseka VGN nimajo številna društva z velikim številom članstva, t. i. velika društva.

Med MDO so pod povprečjem MDO z velikim obsegom članstva, to sta predvsem MDO Ljubljane in Savinjski MDO.

Stanje glede organiziranosti in delovanja je slabo v MDO PD Notranjske, Posočja, Pomurja in Kamniško-Bistriškega območja. Ti OOVGN nimajo vodje, v kadrovske zagati je trenutno tudi koroški odbor odsekov..

V Kamniško-Savinjskem in Pomurskem MDO PD odbora VGN ne delujeta že vrsto let. Izboljšalo se je stanje v Primorskem MDO PD, odlično deluje odbor v MDO PD Dolenjske in Bele krajine.

Strokovni kadri

Strokovni kadri KVG N so gorski stražarji in varuhi gorske narave. Gorski stražarji licence ne obnavljajo, svoje kompetence ohranjajo z delom in internim izobraževanjem in usposabljanjem, varuhi gorske narave obnavljajo licenco na štiri leta, kot po novem vsi strokovni kadri PZS.

Preglednica: **Strokovni kadri v letu 2024**

Datum\Naziv	Varuh gorske narave		*Gorski stražar
	Vseh izdanih diplom	Število z licenco	
31. 12. 2023	428	280	~ 730
31. 12. 2024	447	286	~ 700

*vir: poročila odborov

Varuhov z licenco je bilo ob koncu leta 286. Od tega je novih varuhov 19 (tečaj 2024). Licenčno usposabljanje je uspešno opravilo 17 varuhov. Nekaterim je leta 2024 licenca tudi potekla, tako da se je absolutno število varuhov z licenco povečalo samo za 6.

V letu 2024 je naziv gorski stražar ali stražarka pridobilo 37 planincev, vendar jih je nekaj tudi prenehalo delovati. Novih mladih gorskih stražarjev je 19.

Izvršni odbor

Izvršni odbor se je posvečal predvsem konsolidaciji KVG N, saj se je med korono aktivnost in povezanost varstva gorske narave zmanjšala, v posameznih odborih tudi povsem zastala.

Preglednica: **Sestava IO KVG N VGN, mandat 2022-2026 (od 19. 03. 2022)**

Načelnik	Člani IO	Seje IO
Marijan Denša, PD Nazarje	Irena Bertoneelj, PD Ljubljana-Matica Sabina Francek Ivović, OPD Koper, namestnica vodje Janko Kolar, PD Ribnica na Pohorju Olga Kržan, PD Brežice Tomaž Mihelič, PD Bohinjska Bistrica Irena Mrak, PD Križe Miran Ritonja, PD Ptuj	5. seja (1. januar) 6. seja (21. februarja) 7. seja (12. december) Razširjena seja z vodji odborov odsekov (16. december)

Izvedli smo tri redne seje, in sejo z vodji odborov odsekov, ostalo komunikacijo smo izvedli po telefonu, elektronski pošti in na terenu. veliko je bilo tudi komunikacije z vodji odborov.

Zbor odsekov za varstvo gorske narave KVG N

Izvedli smo ga 23. marca 2024 v Centru Kope. Pri organizaciji je sodeloval odbor odsekov MDO PD Koroške. Na zboru je bilo prisotnih 49 glasov (42 % od 114 društev).

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE STROKOVNIH KADROV

Izobraževanje in usposabljanje varuhov gorske narave (VGN) v okviru dejavnosti IO KVGN

Tečaj za varuhe gorske narave smo v letu 2024 izvedli v hibridni obliki, predavanja po spletu med tednom, terenski del na treh lokacijah (12. maj - Lisca, 26. maj - Nanos, 2. junij - Pokljuka in Vrata). To se je izkazalo za zelo dobro in tudi dobro sprejeto med tečajniki. Na posameznem terenu sta sodelovala običajno po dva predavatelja. Zaključek tečaja je bil 7. septembra v Planinskem domu pri Gosposdični na Gorjancih s predstavitvijo seminarskih nalog in Srečanjem VGN in GS 8. septembra z vodenih pohodov na Trdinov vrh.

Predavatelji na tečaju so izbrani strokovnjaki na svojem področju. Prevzemajo tudi mentorstvo pri izdelavi seminarskih nalog. Vodja izobraževanja je dr. Irena Mrak, vodja tečaja Sabina Francek Ivović.

Licenčno izobraževanje smo izvedli na terenu, 23. 3. 2024 na Kopah, v soorganizaciji MDO PD Koroške. Izvedba je bila v obliki terenskega pohoda od Grmovškovega doma do Črnega vrha in nazaj v obliki kratkih terenskih delavnic z vabljenimi predavatelji. Udeležilo se ga je 17 varuhov, ki so s tem obnovili licenco.

Preglednica: **Izvedena usposabljanja: 19. tečaj za VGN in licenčni tečaj 2024 za VGN**

Naziv usposabljanja	Termin in lokacija	Štev. udeležencev	Štev. uspešnih	Vodja tečaja Predavatelji
Licenčni seminar za VGN	23. marec, Kope	17	17	Glej zgoraj
Tečaj za VGN	Glej zgoraj	20	19	

Izobraževanje, usposabljanje in ozaveščanje v okviru dejavnosti odborov VGN MDO

V okviru načrtovane in izvedbe konsolidacije organiziranosti in delovanja varstva gorske narave v PZS dajemo vse večji poudarek delovanju odborov VGN pri MDO PD na področju izobraževanja, usposabljanja in ozaveščanja.

Ena od osnovnih dejavnosti odborov je izvajanje izobraževanja in usposabljanja za nove gorske stražarje. Tečaje za gorske stražarje in stražarke (GS) so izvedli v odborih Dolenjske in Bele krajine, Gorenjske.

Preglednica: **Izvedena usposabljanja za naziv gorski stražar/stražarka po odborih MDO PD**

Odbor VGN MDO PD	Štev. udeležencev	Število novih GS	Tečaj mladih GS	Lokacija
Dolenjske in Bele krajine	18	18	--	Gorjanci
Gorenjske	19	19	19	Naklo
Skupaj	37	37	19	

Odbor Gorenjske je skupaj s Kmetijsko šolo Naklo izvedel tečaj za mlade gorske stražarje, naziv je prejelo 19 dijakov. S tem sledijo dobremu zgledu odbora Dolenjske in Bele krajine.

SKUPNE AKCIJE ODBOROV VGN PRI MDO PD

Odbori VGN pri MDO PD so v sodelovanju z odseki v letu 2024 organizirali ali izvedli večje število akcij širšega pomena, kot so naravovarstvene delavnice, akcije, izleti in predavanja.

Velikega dela teh akcij se udeležujejo tudi člani drugih MDO, ne samo tistega, ki akcijo organizira, kar pripomore k povezovanju in izmenjavi izkušenj. Navedene so samo najpomembnejše, torej »glavne« akcije odborov.

Preglednica: Izvedene naj-pomembnejše skupne akcije Odborov VGN MDO PD v letu 2024

Odbor VGN	Aktivnost (namen, oblika, izvajalec, ...)	Št.	Datum	Opomba (organizator)
Koroške	Aktivnosti v zvezi z ustanavljanjem Regijskega parka Pohorje	--	Vse leto	(Vodstvo odbora)
Savinjske	Po nagelj na Goro Oljko in srečanje VGN	40	2. marec	(PD Polzela)
Podravja Savinjske	Varovanje rastišča velikonočnice	--	marec	Boč, št. varuhov na varovanju
Savinjske	Predavanje o pticah v gorah	22	21. marec	(ZGS, DOPPS)
Zasavja	Varovanje rastišča Clusijevega svišča	--	april	Lovrenc
Posočja	Cvetana Nanosa	--	maj	
Savinjske	Naravovarstveni pohod na Smrekovško pogorje in srečanje VGN	34	27. julij	Skupni prevoz iz doline do izhodišča (PEŠ)
Podravja	Pohod za Pohorje (vetrne elektrarne)	150	18. junij	(PD Sl. Bistrica)
Koroške	Dan za Pohorje	150	30. sept.	Podravja Savinjski o.
Večina odborov	Naravovarstveni planinski poučni izleti (ekskurzije) v zanimiva območja	---	Vse leto	
Več odborov	Obležitev mednarodnega dneva gora	--	december	Brati gore

Opombe: preglednica je urejena po datumih. – ni podatka.

Naravovarstveni pohod na Travnik
Foto: udeleženci izleta

IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE JAVNOSTI

Izobraževanje, informiranje in ozaveščanje planinske in druge javnosti oz. obiskovalcev gorskega sveta je pomembna naloga KVG N PZS. Naš cilj je opozoriti in pokazati celovitost vplivov rekreacije, turizma in drugih dejavnosti na živo in neživo naravo gorskega sveta.

Poteka na vseh treh nivojih organiziranja: v okviru akcij odsekov v planinskih društvih, akcij meddruštvenih odborov in izvršnega odbora, na različne načine in obravnava različne vsebinske sklope.

V letu 2024 je IO KVG N organiziral dobro obiskana **spletne predstavitve** (3x torkovi naravovarstveni planinski večeri), na katerih so tečajniki predstavljali svoje seminarske naloge.

Poleg teh smo organizirali tudi strokovno spletno predavanje.

Preglednica: Spletna predavanja 2024

Vsebina	Oblika	Datum, kraj	Število
Predstavitve seminarskih nalog varuhov gorske narave: trije večeri, skupaj enajst predavanj	Spletna predavanja	20.2, 27.2., 5.3.	60
Irena Jakuš: Varovanje gora se prične doma Aja Zamolo: Zakaj je zbiranje podatkov o živem svetu gora pomembno?		12. 3.	40

Izobraževanje, informiranje in ozaveščanje javnosti poteka tudi preko spletne strani KVG N PZS in FB profila. Na spletu smo izvedli spletno anketo o spletnih seminarjih.

POMEMBNEJŠI PROJEKTI V LETU 2024

Najpomembnejši in trajen projekt je vsekakor razvoj ideje oživljanja zahajanja v gorski svet z izhodišč javnega prometa (železniške in avtobusne postaje). Ideja je zorela več let, v letu 2022 smo jo začeli uresničevati. Njen naslov je »**Peš in dolin do višin - v hribe z javnim prevozom**«. Povezujemo se z geografskim inštitutom Antona Melika. V ta namen smo izvedli že več pripravljalnih in operativnih aktivnosti, v letu 2023 smo izdali zloženko in pripravili več popularizacijskih akcij.

V letu 2024 IO KVG N glede tega ni izpeljal večjih aktivnosti, odbori odsekov pa jo vse bolj implementirajo v svoje akcije z organiziranjem skupnega prevoza udeležencev.

Preglednica: Pomembnejši projekti v letu 2024

Projekt	Namen	Stanje
Peš iz dolin do višin	Predstaviti poglede in rešitve problematike VGN	V izvajanju več aktivnosti
Vesela planinska šola Dan planincev v Črni na Koroškem	Predstavitve, ozaveščanje	Izvedeno Dobro obiskano
Ponatis brošure V gorah nismo sami	Brošura je pošla Razdelitev po kočah, med društvi	Nabava
Priprava novih pripomočkov »Vesele planinske šole«	Ozaveščanje mladih	V pripravi in izvajanju
Prenova učbenika Narava v gorskem svetu	Iz prenove zastarelih delov smo prešli v prenovo vsega učbenika	V začetni fazi
Prenova spletne strani KVG N	Spletna stran je nepregledna in zato neprivlačna za uporabnike	Stalna naloga

Druge aktivnosti

Nekaj potreb po dodatnih aktivnostih smo zaznali tudi med letom.

Preglednica: **Druge aktivnosti IO KVGN**

Projekt	Namen	Stanje
Izvedba poenotenih našitkov KVGN, VGN in GS	Enotna podoba	Izvedeno

MEDNARODNE AKTIVNOSTI KVGN PZS V LETU 2024

KVGN je predstavnica PZS v Komisiji za varstvo narave in urejanje alpskega prostora (KONSAR) pri CAA (Club Arc Alpin), Združenju planinskih organizacij alpskega loka. Komisijo zastopa Irena Mrak.

Preglednica: **Mednarodne aktivnosti KVGN v letu 2024**

Aktivnost	Namen	Datum	Lokacija
Delovanje KONSAR CAA Predstavnica Irena Mrak	Letni sestanki komisije za varstvo gorske narave in prostorskega načrtovanja v Alpah (KONSAR). Med letom je sodelovanje s KONSAR potekalo s pisnim komuniciranjem.	22.- 23.9.2025	Nova Gorica, ostalo po spletu in dopisno

PRIZNANJA KVGN V LETU 2024

Preglednica: **Priznanja KVGN podeljena v letu 2024 - za leto 2023**

Naziv priznanja	Pogoj za prejem	Prejemniki
Diploma dr. Angele Piskernik	Življenjsko delo in izjemni uspehi na področju varstva in ohranjanja gorske narave	Janez Bizjak – PD Dovje-Mojstrana Jože Melanšek – PD Velenje Jože Perše – PD Krka Novo mesto Javni zavod Triglavski narodni park

Podelitev je potekala 23. marca 2024 na svečanem delu Zbora odsekov KVGN PZS.

ZAKLJUČEK

Počasi, vendar zanesljivo uresničujemo krepitev pomena odborov odsekov po MDO PD, kljub kadrovskim zagatam v nekaterih okoljih. Stabilen je tudi sistem izobraževanja in usposabljanja varuhov gorske narave.

Marijan Denša, načelnik KVGN